מאי קסבר אמר מר מתנא · דפסיעה ליה בכור מפי ממעשר אי קסבר קדשה לעתיד לבא בקדושת האדרן וקמבעיא ליה אי קריעה ביה לפני ה' אי לא אפי' בכור נמי ליקרב ויאכל דמאן דאמר ליה קדשה קסבר דמקריבין אע"פ שאין בית בלאיתא פ"ק דמגילה (דף י") ואי קסבר לא קדשה דבטלה קדושה כ) *האדרן ומבעיא ליה במעשר משום דאינו צריך לבית כ"א) ומיתאכל בירושלים אי קריעה ביה לפני ה' אי לא אפי' בכור נמי מעשר כגון בכי תיבעי היכא דהוי כעין מעשר כגון בכי ה"ג שאינו צריך לבית שקרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים מהו שיאכלוהו ומסיק דקסבר לא קדשה והא דפסיעה ליה בבכור משום דאיתקש בשרו לדמו ולא אכיל בשר אלא בשעה הראויה לזריקת דם ולא משגחרם זו היא גירסת הקונטרס ופירושו אם תאמר אי קסבר לא קדשה היכי משכחת מעשר שני דאורייתא כיון דבטלה קדושה האדרן כב) וי"ל דאי קסבר לא קדשה מוקמינן ליה למעשר שגדל בפני הבית כמו שפירש בקונטרס כג) [גב'] בכור שקרבו דמו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים א"לאפי' קסבר לא קדשה הני מילי קדושת הבית אבל קדושת האדרן לא בטלה ונתחייבו בתרומות ומעשרות כדלמשכחת (לקמן דף קיב:) כשחרב שילה שבטלה קדושת הבית ולא בטלה קדושת האדרן וא"ת כיון דלא קדשה והותרו הבמות כד)איכא נאכל בכל ערי ישראל לספרים דגרסי' לקמן בפ' בתרא (דף קיב:) בלו לוב וגבעון הותרו הבמות מעשר נאכל בכל ערי ישראל וי"ל דלפי אותה גירסא לא מתוקש הכא אלא במעשר שגדל לפני הבית והוקדש לבית המקום כה) ואיכו נאכל בכל ערי ישראל ובקשה לפירוש הקונטרס מאי דוחקיה דרביעא לומר לא קדשה ופליג אכוליה הש"ס דקיס לן ירושלים אין אחריה היתר כלתנן בפרק בתרא (נס זה שם) לימא דלעולם קסבר קדשה כו) ובכור שנזרק דמו ונפגם המזבח דאין בשרו נאכל בפגימת המזבח ומיהו מלי למימר דליכא דבריתא קשיתיה דקסבר מה בכור אינו אלא בפני הבית דממש צריך ואי קדשה למה לי בית הלא מקריבין אע"פ שאין בית ואין צריך רק מזבח משום דאיתקש בשרו לדמו כאל ה"ה דלעולם מלי סבר קדשה דכיון דנזרק דמו ואח"כ חרב אין אוכלין בשרו משום דאיתקש לדמו *מיהו אי בפני הבית היינו בפני מזבח ולא בית ממש קאמר אבל קדשה מלי קאמר אפילו בכור נמי תיבעי ולא*) הכבוי מעשר אדרבה כיון דלא קדשה פסיעה אינו] לא קריעה ביה לפני ה' דמתיהה לאכול דאורייתא ואוטוד דבכור פסיעה דמפסיל ביולת כשחרב הבית ופלגו מחיות כיון דלא קדשה ומה צריך כלל מ) היאיקש דבשר ודסוכי תימא כשחרב הבית ונהרס המזבח אבל חומות ירושלים כמ) קיימת ולא בטלה קדושה לענין קדשים קלים ומעשר שני זהו תימה לומר דהא ירושלים לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואיך יתכן שקדושת הבית תבטל וקדושת ירושלים קיימת לכך נראה כמו גירסת הספרים אי קסבר קדשה אפילו בכור נמי ואי קסבר לא קדשה אפילו מעשר נמי מאי קאמר אפילו בכור נמי מעכתת לה בלא חומת ירושלים ובלא חומת עזרה כמו שפירש בקונטרס דמקריבים אע"פ שאין בית אבל בלא חומת ירושלים ובלא חומת עזרה אינו נאכל אבל בכור יבנה המזבח ויזרוק הדם ויאכל הבשר אבל בלא מזבח פסיעה ליה לאינו יכול להקריב כדאמרי' לעיל (דף נס:) מודה רב בדמים אע"פ שהבית קיים וכל שכן בזמן הזה אפילו אבני יודה בזה כדסמיך בשניא הא ר' ישמעאל הא רבנן אלא ודאי אי ר' יהודה דאפי' ר' ישמעאל מכשיר בקדשים קלים ואע"ג דאשכחן בהדיא דר' ישמעאל פליג בבכור כדאמרינן משום דאיתקש בשרו לדמו מבריא ליה לר' יהודה דדוקא בכור גלי ושאני אידי ואידי אף בקדשים קלים והא ר"י כו' ואיבעית אימא אידי ואידי בקדשי קדשים ולא בקדשים קלים וא' משום הקישא דהבאתם שמה ובחכם ומעשרותיכם וגו' בכורות בקרבם וצאנכם קסבר ר' יהודה דדוקא מעשר דסמיך ספי לבכור איתקש לבכור ולא ובחכם דהיינו שאר קדשים קלים דאפסיק ליה מעשרותיכם בין ובחכם לבכור · מהר"פ · ז) אידי ואידי בקדשים קלים כו' והשתא נפסלים משום סיליק מזבח הוא והא דמוכח בפרק שתי הלחם דמשום יוצא דופן הוא דלא כרבינא דודאי בקדשים קלים לא שייך למיפסיל לתו משום יוצא דסיליק מסעות כדפי' · מהר"פ · ח) התורה א"נ במעשר שהופרש קודם שנטלה הארץ קאמר וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו עכשיו · ע) כדכתיב והניחו לפני · י) בכור מפי מעשר · יא) במגילת פ"ק · יב) הבית בטלה ליה ומבעיא ליה במעשר כו' מי מיתאכל בירושלים · יג) כגון בכור שקרבו · יד) דמעשר עשקינן דמשיטא ליה גבוה דלא מיתאכל הש"ד: טו) לדמי דבתיב ואת · טז) המעשר · ישיטתא דרישא דבריתא הכי איתא כו' מה לבכור שכן חמור שמתחלה הוצרך מתן דמים ואימורים למזבח בכורים ויכיחו שאין לך בכורים צריכים מזבח ואין נאכלים אבל בית הבית דבתיב והניחו · יז) דעתיה מפני ואות ד' נמחק · יח) לית ואי קשיא הא דתניא בסמ' תענית (דף כ) דוגלגל הפרכת והתרו הובין ומצורעי' לאיכנס לשם בסמ' מנחות (דף נס·) רמינן להו אהדדי ומוקמינן לתנאי: יט) שקומות קדשים נאכלין: כ) קדושת הבית ומבעיא: כא) ומיתאכל · ס"א אי מיתאכל בירושלים דקרינא כו': כב) האדרן ולמה נהוג מעשר וי"ל: כג) ובבכור שקרבו תיבת נבי ל"ש: כד) הבמות הא נאכל בכל ערי ישראל לספרים דגרסי לקמן: כה) תיבת ואינו ל"ש ותיבות נאכל בכל ערי ישראל במחק: כו) קדושה ובבכור: כז) פשיטא דלא קרינא ביה לפני ה' דבעינן מחיצות לאוכלו: כח) כלל לה הקישא: כט) ירושלים קיימות ולא: ל) תיבת פסול נרשם עליו קו: מרם

ג' זקנים ט) וזה אחד מהן *רבי ישמעאל אומר *יכול יעלה אדם מעשר שני לירושלים ויאכלנו בזמן הזה ודין הוא בבור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בבור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית מה לבבור שבטעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח ביכורים יוכיחו מה לביכורים שבטעונין הנחה ת"ל *והבאתם שמה עולותיכם וגו' מקיש מעשר לבבור מה בבור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית ונידחה דינא וניתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שבן יש בהן צד מזבח י) מאי קסבר אי קסבר *קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא אפילו בבור נמי יא) ואי קסבר לא קידשה לעתיד לבא ז) אפילו בבור נמי תיבעי אמר רבינא לעולם קסבר לא קידשה והכא במאי עסקינן בבבור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ואיתקש בשרו לדמו מה דמו במזבח אף בשרו במזבח ואתי מעשר ויליף מבבור *וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש מעשר דגן חולין הוא הניחא למ"ד *בתר למד אזלינן אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר דם ובשר הדא מילתא היא כיסליקרבין אמרה לשמעתא קמיה דרבי ירמיה אמר *בבלאי מפשאי אמטול דיתבי בארעא חשובא אמרי שמעתא דמחשבא לא שמיע להו הא *דתניא בשעת סילוק מסעות קדשים נפסלין וזבים ומצורעים משתלחים חוץ למחיצה ותניא אידך בשני מקומות קדשים נאכלים) מאי לאו ז) הא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים אמר רבינא ז) אידי ואידי בקדשים קלים ולא קשיא הא

לה מדרשא דרבי יוסי: **בשעת סילוק המסעות** · כשמורידין את המשכן ומסלקין את המזבחות בעת המסעות במדבר: **קדשים נפסלים** · בשר קדשי קדשים יוקם סלקת יז) דעתך מפני סילוק המזבח הוא מדקתני וזבין ומצורעין משתלחין אין מוצרע נכנס לדגלי השבטים ולא זב למחנה לוים ונטמא הארון כדאמרינן לקמן (דף סח:) אע"פ שנסמא אהל מועד הוא אלמא נפסלין דקאמר לאו משום דמיפסלי ביולת הוא דהא אהל מועד משיב ליה יח) · ותניא לדידך גריס: **בשני מקומות** יט) **נאכלין** · חד במקומן במחנות האמורות בהן כשהמשכן במקומו וחד בכל מקום שיהא שם דרך הליכתן משנסעו וקשין אהדדי: **מאי נאו** · קמייתא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים · הכי גרסינן מאי נאו הא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים: **אידי ואידי קדשים קלים ולא קשיא** · קמייתא רבי

ג' זקנים ט) דבר אחד מפי כל זקן וזקן: **ר' ישמעאל אומר כו'** · זו היא אחת מהן: **יכול יעלה אדם מעשר שני** · דקסבר קדושת האדרן לא בטלה ולריכה הפרשת מעשרות מן התורה ח) וקאמר יכול יאכלנו עכשיו בירושלים בלא פדיון: **ת"ל וכו'** · ולקמיה פריך מאי שנא בכור דפסיעה ליה ומאי שנא מעשר דמיבעיא ליה: **שכן טעון מתן דמים** · הלכך צריך בית ומזבח: **בכוריים יוכיחו** · שאין טעונין מתן דמים וצריכין בית כדכתיב ט) לפני מזבח (לבריים טו): **שכן טעון הנחה** · הלכך בעו בית דהוקקן למזבח לכך: **ת"ל כו'** · ולקמיה פריך וליהדר דינא וליתי במה הצד: **מה מזבח** · זה למתן דמים ואלו להנחה: **מאי קסבר** · האי תנא דפסיעה ליה בכור י) ממעשר: **אי קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא** · כי היכי דס"ל בקדושת האדרן וקמיבעיא ליה מי קריעה ביה לפני ה' אלהיך אפילו לא אפילו בכור נמי · אפילו בכור נמי · אפילו בכור יקריב ויאכל דהא אין לו מתן דמים ליה קדשה לעתיד לבא אין לו מתן דמים ליה אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה יא) (דף י") : **ס"ג ואי קסבר לא קדשה אפי' בכור נמי תיבעי** · ואי קסבר קדושת בית בטלה יב) לה ומיבעי *לה במעשר הואיל ואינו צריך לבית מי מיתאכל בירושלים ולפני ה' קריעה ביה לו לא: **אפילו בכור כה"ג נמי תיבעי ליה** · כגון יג) *שקרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים מהו שיאכלוהו: **אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה** · והכא דקפסיק ליה מעשר דמבור בבכור שאינו צריך לבית דומיא דמעשר יד) קפסיק ליה דפסיעה ליה גביה דלא *מיתכל: **דאיתקש בשרו לדמו** · טו) ואת דמם תזרק ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך (במדבר יח) וליף מינה בשעה שאתה ראוי לזרוק את הדם אתה אוכל את הבשר ולא אחר שנחרם המזבח **וכי** · בשר הלמד בהיקש מן הדם חוזר ומלמד בהיקש על המעשר טז) : **למעשה** · הא דלהני דאמר דקדשים קלים נפסלין בפגימת המזבח ומייתי לה מדרשא דרבי יוסי: **בשעת סילוק המסעות** · כשמורידין את המשכן ומסלקין את המזבחות בעת המסעות במדבר: **קדשים נפסלים** · בשר קדשי קדשים יוקם סלקת יז) דעתך מפני סילוק המזבח הוא מדקתני וזבין ומצורעין משתלחין אין מוצרע נכנס לדגלי השבטים ולא זב למחנה לוים ונטמא הארון כדאמרינן לקמן (דף סח:) אע"פ שנסמא אהל מועד הוא אלמא נפסלין דקאמר לאו משום דמיפסלי ביולת הוא דהא אהל מועד משיב ליה יח) · ותניא לדידך גריס: **בשני מקומות** יט) **נאכלין** · חד במקומן במחנות האמורות בהן כשהמשכן במקומו וחד בכל מקום שיהא שם דרך הליכתן משנסעו וקשין אהדדי: **מאי נאו** · קמייתא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים · הכי גרסינן מאי נאו הא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים: **אידי ואידי קדשים קלים ולא קשיא** · קמייתא רבי

*) ל"ל מיכנעיא ל"ק **) מעשר יהא כו'

[מגילה נ: ופ"ק]

[לעיל מה. מכות יט.]

[ומגילה כב:]

[מכות יט. תמורה כא.]

[במכות ובתמורה ובתוספתא פ"ג דסנהדרין איתא ת"ל ואכלת לפני ה' אלהיך (וגו') מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך מקיש מעשר לבכור וכו' וכ"ל ביאקוט רמז תתל"ז]

[לעיל מה. מכות יט.]

ל"ל שוקנו דמיו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים מהו שיאכלוהו: [תמורה כב:]

יומא נ. פסחים לה: מנחות נב. [בכורות כה: כתובות עה.]

תוספתא דכלים פ"ל [מנחות לה.]

גליון הש"ם

רש"י ד"ה קדשים נפסלים וקס"ד מפני סלוק וכו' · לשון קס"ד מוקמה הא זה קיימא גם לפי אמתא · ולתן דבר זה מוגע לס"ד ומסקנא :

שיטה מקובצת

ונמחלקו הקלעים פקע מחנה שכינה אלא לענין מחנה לויה ומחנה ישראל קאמר ולכך מצורע משתלח חוץ לדגלו אף מחנה ישראל וגם חוץ למחנה לויה ומ"מ מיית שפיר הכא מקדשים קלים דע"כ משום סילוק מובה איצטריך לאשמועינן דהם נאכלים דמשום

תורה אור

יצא הא לא שייך בהו כדפי' ואי"ת וכפ' שתי הלחם מנלן דנפסלים בשעת מסע משום יוצא דילמא דמשום פגימת המובח הוא ותירץ הר"ם דמשמע ליה דנפסלים ר"ל לעולם דלית להו תקנתא כשחזרו והקיבו אותו ובנאוהו אלא ודאי משום יוצא קאמר · מהר"פ · ו) הא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים ואפילו לר' ישמעאל דליכא למימר דר' יהודה בא להוכיח דאיכא תנא דקאמר בקדשים קלים דאין לחוש באכילה משום פגם מובח דהא אפילו אבני יודה בזה כדסמיך בשניא הא ר' ישמעאל הא רבנן אלא ודאי אי ר' יהודה להוכיח דאפי' ר' ישמעאל מכשיר בקדשים קלים ואע"ג דאשכחן בהדיא דר' ישמעאל פליג בבכור כדאמרינן משום דאיתקש בשרו לדמו מבריא ליה לר' יהודה דדוקא בכור גלי ושאני אידי ואידי אף בקדשים קלים והא ר"י כו' ואיבעיא אימא אידי ואידי בקדשי קדשים ולא בקדשים קלים וא' משום הקישא דהבאתם שמה ובחכם ומעשרותיכם וגו' בכורות בקרבם וצאנכם קסבר ר' יהודה דדוקא מעשר דסמיך ספי לבכור איתקש לבכור ולא ובחכם דהיינו שאר קדשים קלים דאפסיק ליה מעשרותיכם בין ובחכם לבכור · מהר"פ · ז) אידי ואידי בקדשים קלים כו' והשתא נפסלים משום סילוק מזבח הוא והא דמוכח בפרק שתי הלחם דמשום יוצא דופן הוא דלא כרבינא דודאי בקדשים קלים לא שייך למיפסיל לתו משום יוצא דסילוק מסעות כדפי' · מהר"פ · ח) התורה א"נ במעשר שהופרש קודם שנטלה הארץ קאמר וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו עכשיו · ע) כדכתיב והניחו לפני · י) בכור מפי מעשר · יא) במגילת פ"ק · יב) הבית בטלה ליה ומבעיא ליה במעשר כו' מי מיתאכל בירושלים · יג) כגון בכור שקרבו · יד) דמעשר עשקינן דמשיטא ליה גביה דלא מיתאכל הש"ד: טו) לדמי דבתיב ואת · טז) המעשר · ישיטתא דרישא דבריתא הכי איתא כו' מה לבכור שכן חמור שמתחלה הוצרך מתן דמים ואימורים למזבח בכורים ויכיחו שאין לך בכורים צריכים מזבח ואין נאכלים אבל בית הבית דבתיב והניחו · יז) דעתיה מפני ואות ד' נמחק · יח) לית ואי קשיא הא דתניא בסמ' תענית (דף כ) דוגלגל הפרכת והתרו הובין ומצורעי' לאיכנס לשם בסמ' מנחות (דף נס·) רמינן להו אהדדי ומוקמינן לתנאי: יט) שקומות קדשים נאכלין: כ) קדושת הבית ומבעיא: כא) ומיתאכל · ס"א אי מיתאכל בירושלים דקרינא כו': כב) האדרן ולמה נהוג מעשר וי"ל: כג) ובבכור שקרבו תיבת נבי ל"ש: כד) הבמות הא נאכל בכל ערי ישראל לספרים דגרסי לקמן: כה) תיבת ואינו ל"ש ותיבות נאכל בכל ערי ישראל במחק: כו) קדושה ובבכור: כז) פשיטא דלא קרינא ביה לפני ה' דבעינן מחיצות לאוכלו: כח) כלל לה הקישא: כט) ירושלים קיימות ולא: ל) תיבת פסול נרשם עליו קו:

ח) וכן במכות ובתמורה שם ובתוספתא דסנהדרין פ"ג ליתא לתיבות וזה אחד מהן וכ"מ מפרש"י : ב) ל"ל כדתנן לקמן (דף קיב) כלו כו' וי"ל דמייר בתעשר שגדל לפני הבית והוקקן להנחת מקום [ועי' בהום' כאן ד"ה מלו'] מרם

הא רבי ישמעאל הא רבנן ואיבעית אימא הא והא בקדשי קדשים ומאי בשני מקומות קודם שיעמידו לוים את המשכן ולאחר

ר' שמעאל. דיליף בשר מדם מ] בתרייתא נמי בקדשי קדשים: ושני מקומות. לאו לאחר שנסטו דנסתלק המזבח קאמר אלא חד מיניהו כדאיתא בטוד ג] המשכן כמו שפטו. וחד לאחר שפירקו קרשים וקלעי החצר ועדיין המזבח במקומו וקודם שיעמידו לוים את ג] משכן דנקט הכא לאו דוקא נקט חדא דלא *משכח לה שהרי קודם שיתנו בני קהת טשאי המזבחות היו תוכין בני גרשון ומררי טשאי המשכן ומקימין אותו ובנסיעתם היו מורידין את המשכן תחילה *וטשאין בני גרשון ומררי אחר *דגל ד] אחד ובני קהת אחרי שני דגלים כדי שיהו קודמין בני גרשון בחייתן ומעמידין את המשכן לפני בוא בני קהת כדכתיב אחר מסע דגל בני יהודה והורד המשכן וגו' (במדבר י) ואחר שני דגלים כתיב (שם) ונסעו הקהתים נושאי המקדש והיינו אהרן ומזבחות וכלי השרת והקימו בני גרשון את המשכן עד בואם של בני קהת ה] ועוד אי בשעיו את הסדר מוקמת לה היכי שחטי קרבנות קודם שיעמידו משכן הא אמר בשיזאו מקומן (לעיל דף נה:) ו]כשלמים שנחטן קודם שיעמידו לוים כו' פסולין ואי ז]גרסת לה מוקי לה בשעיו את הסדר והיינו דאיזאו מקומן שלמים דוקא קאמר משום דכתיב בהו (ויקרא ג) ושחטו פתח אהל מועד ולא יליף שאר קדשים מיניהו: מהו

והשתא מהך דרשא יליף לכל הקדשים דאם נפגם המזבח אין נאכלין וא"ת נפי גירסא זו דגרס קדשה קשיא דר' שמעאל אדר' שמעאל דלקמן פ' בתרא (דף קיט:) תניא רבי ישמעאל אומר זה וזה מטוחה ונאכלה שילה ופי' בקונטרס דבקדושת ירושלים גופה ס"ל דלא קדשה ויש אחריה *היתר מדלא קרי ליה נאכלה כדאיתא בפ"ק דמגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ואוקמינן כרבי ישמעאל מיהו בזה לא דק בפירושו דהתם דמגילה (גז"ש) רבי ישמעאל ברבי יוסי והתם דלקמן רבי ישמעאל בן אלישע בר פלוגתיה דר"ע אבל מ"מ על כרחין *קסבר לא קדשה דכיון דמוקי קרא דנאכלה בשילה א"כ מנא ליה דירושלים אין אחריה היתר וי"ל דשמא נפקא ליה מקרא אחרינא והרב רבי חיים מפרש דרבי ישמעאל סבר קדשה והאי דקאמר זה וזה שילה אחת לאשמועינן דשילה אין אחריה היתר דלא כמ"ד יש אחריה היתר והיינו משום דדרשי מטוחה זו שילה נאכלה זו ירושלים ומדאחלקו קדרשי ליהן היתר בין זו לזו ופליג אמתני' דקתני שילה יש אחריה היתר דתנן (לקמן דף קיב:) בלו לטוד וגבעון כו' ואין נראה כלל שהרי יב] מוכיחים דבטוד וגבעון הותרו הבמות גבי שמואל והוא יבדך את הזבח (שמואל א ט) וגם קרי ליה בפסוק במה אבל אחר ירושלים לטולי עלמא לא הותרו הבמות ואפי' מאן דאית ליה לא קדשה מני סבר דאין אחריה היתר וכן משמע פ"ק דמגילה (גז"ש) א"ר יצחק שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה וקאמר דהדר ביה מהא דתניא ירושלים אין אחריה היתר ואמאי הדר ביה הא קאמר התם כהנאי א' קדשה לעתיד לבא אי לא קדשה ומעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר אלא ודאי מעיקרא סבר דלמ"ד לא קדשה הותרו הבמות והדר ביה ממתניתין דמגילה וממתניתין דלקמן בפ' בתרא (דף קיב:) דירושלים אין אחריה היתר דמשמע לטולי עלמא אפילו למ"ד לא קדשה ותמי' דמייתי הכא בקדשה ולא קדשה לא קאי דבתי ערי חומה דדמי לקדושת הארץ דמשוי להו *אהדדי ובפ"ב דערכין (דף.גב:) גבי מקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע וכמה תנאי היה יכול להביא ראיה דאיכא דאית ליה לא קדשה ואיכא דאית ליה לא קדשה ור"מ בפ"ק דחולין (דף ו:) קסבר לא קדשה גבי בית שאן ורבי שמעאל דהכא ורבי יוסי דסדר עולם בפרק הערל (יבמות דף פב:) יד] וא"ת ומנא ליה לקמן דרבי יוחנן סבר קדשה משום דמחייב מעלה בזמן הזה לעולם אימא לך דסבר לא קדשה אפ"ה אין אחריה היתר כדפי' וי"ל דאי לא קדשה לא מחייב מו] דאיכו לאוי לפתח אהל מועד דגדהו לגמרי אבל אי קדשה לא נדהו דיכול לבנות מזבח במקומו ויקריב עליו או מיירי ר' יוחנן בקטרת דלא בעי מזבח כדפי' לעיל ואין להקשות לפי' הקונטרס דגרס הכא לא קדשה ובסוף הערל (גז"ש) שמעינן לרבי יוסי דקדשה בבריתא דסדר עולם מז] ויש חילוק כדפי' לעיל דאפילו בטלה קדושת הבית קדושת הארץ לא בטלה כדאשכחן בטוד וגבעון וא"ל תני ולא סבר ליה כדבעי למימר פרק יולא דופן (נדה דף מו:) א"ל הא דידיה הא דרבי דהכא משמיה דרבי ישמעאל וא"ת למאי דגרס קדשה הא ר"ל ס"ל אליבא דרבי יוסי (יבמות דף פא.) תרומה בזמן הזה דרבנן וי"ל דאפילו לעיל דאפשר אפילו לא בטלה קדושת הבית קדושת הארץ בטלה והדא דרבי יהושע שמעי' ליה יז] שיגול בטיגולין עולה בפ"ק דבילה (דף ד:) וכסוף הערל (יבמות דף פא:) מוכח לר"ל יח] למ"ד עולה סבר תרומה בזמן הזה דרבנן ושמעינן ליה לרבי יהושע בכמה דוכתי דאחר שמעתי שמקריבים אע"פ שאין בית יט] ותימה הוא לומר שקדושת הבית קיימת להקריב קרבן בלא במה ולא יתחייב בתרומה אבל לעיל דאמר ליפכא אתי שפיר כמו בטוד וגבעון והכא י"ל דרבי יוסי משום רבי שמעאל קאמר ולא ס"ל ומר' יהושע י"ל *דסבר דאיכו מקדש אלא ו' דברים בלבד לכן יעלו הטיגולין וי"א (דף ג:) גבי עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית דקסבר לא קדשה ומיהו אין ראיה משום דהכרה כרכים לאו מדברי ר"א כ] כדפרישית פ"ק דביכורים (דף מז: ד"ה עמון) ומיהו כא] במסכת ידים (פ"ד מ"ג): *קדשים נפסלין • פי' בקונטרס קס"ד מפני סילוק המזבח הוא מדקתני זבין ומטורעין משתלחין שאין מטורע נכנס לדגלי השבטים ולא זב למחנה הלוים ושאי אהרן דאחמר לקמן אע"פ שנסט אהל מועד הוא דמחניסה כפסלין דקאמר לאו משום דמפסלי ביולא הוא דהא אהל מועד תניב ליה וא"ת כב] דלמאי דמוקי לה בשתא בקדשי קדשים אפילו בלא סילוק מזבח אלא סילוק קלעי החצר לחוד נפסלין קדשי קדשים ביולא דבהדיא מוכח בפ' שתי הלחם (מנחות דף לה:) דבשעת כג] מסעות אין קרוי מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר קדשי קדשים מיפסלי ביולא דנסט אהל מועד הוא לאו דוקא לענין מחנה שכינה אבל לגבי קדשים קלים ודאי לא מיפסלי ביולא משום מסע המחנות דלענין מחנה ישראל ומחנה לויה אע"פ שנסט אהל מועד הוא דמחניסה קיימים בדגלי השבטים כדמוכח לקמן פ' בתרא (דף קטז:) ולכך זבין ומטורעין משתלחין וקדשים קלים אין נפסלין ביולא ואתקשתא הוי מדקתני נאכלין בשני מקומות דמיירי בקדשים קלים ואע"פ שאין מזבח במקומו: **הא** ר' ישמעאל והא רבנן • הייט תנאי דפליגי עליה דר' ישמעאל בתמורה פרק ואלו קדשים (דף כא:) ודרשי ליה לקרא בע"א: **קודם** שיעמידו המשכן • פרש"י לאו דוקא קודם אלא לאחר שהעמידו הכל המשכן והמזבח דאין לפרש ממש קודם שהעמידו המשכן כיון שכבר העמידו המזבח במקומו אוכלין קדשי קדשים הלא תחילה נוסטין בני גרשון ומעמידין המשכן ואח"כ בני קהת מעמידין המזבח ואם שיהו הסדר והעמידו המזבח תחילה איכל שחטו קדשים קודם העמדת המשכן הא אמרן (יומא דף סב:) שלמים שנחטן קודם פתיחת ההיכל פסולין וי"ל שלמים דוקא כתיב בהו ושחטו פתח אהל מועד כל זה פי' רש"י וק"ל (בכו"ד) הא תנן גבי תמיד (תמיד דף ג:) לא היה שוחט עד ששמע שער הגדול שנפתח אלמא יליפינן שאר קרבנות שאין שוחטין משלמים ואין נראה לומר דהיינו מדרבנן דהא בהיקשא דזאת התורה עולה לפסולא משלמים וגם אין לומר בשלמים גופייהו אינו פוסל רק מדרבנן דלא שנה הכתוב לעכב דהא אמרי' פ' שני שעירי (יומא דף סב:) דשלמים שנחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל פטור אלמא מן התורה אינו ראוי לפתח אהל מועד דפסול דרבנן חייב בחוץ ואפילו בפסול דאוריתא חייב בחוץ היכא דאם עבו לו ירדו כדומה פרק הבוחנו והמעבלה (לקמן קטו:) וזהו הוכחה דשאר קדשים נמי פסולין בפנים קודם פתיחת דלתות ההיכל דאי כשירין א"כ בשלמים אם עבו לו ירדו הקרוי פסולו בקודם היכא דאית ליה הכשירא בעלמא א"כ הוא דבשלמים אם עבו לו ירדו אמאי פטור בחוץ אלא ודאי בשאר קדשים נמי פסולין אם לא תאמר כיון דלא נפתחו קודם השחיטה דלתות ההיכל חייב שוחט שלמים שלא במקומן וירדו אע"ג דשאר קדשים אין נפסלין מן התורה ודמי לקדשי קדשים שנחטן בדרום בפ"ק דמגילה (דף ג:) דכמאן דחנקינון דמו וירדו [לרבי יהודה] אע"ג דקדשים קלים שחיטתן כז] בדרום כשירין אבל לר"ש לא ירדו כדאיתא התם א"כ הויא דבני עזיר דפטר בחוץ כרבי יהודה •וגם אין לומר דקודם שפירקו המשכן כלל שחטו וזרקו את הדם ואחרי כן פירקוהו ושינו הסדר בשעת חנייה והעמידו המזבח וקלעי החצר תחילה וקאמר בשמעתא דקודם שיעמידו המשכן יאכלו קדשי קדשים הלא מיד שפירקוהו נפסלו ביולא הקדשים ולא אמרינן נסט אהל מועד הוא לגבי מחנה שכינה אלא ודאי קודם שהעמידו לאו דוקא אלא הוי אלאחר שיפרקו כדקאמר קמ"ל אע"פ דנסט אהל מועד הוא ואע"פ שנפרק המשכן כיון שקלעי החצר והמזבח במקומן • ברו"ך: ולאחר

ג' הג"ק משכתת לה שיכא המזבח מומא קודם שעמדה המשכן שכרי מו' בג"ל

ד"ל ונוסעין דגל ראשון כו' אחרי דגל שני כדי ג"ק

סיתר כדאמרינן בפ"ק ג"ק

ה' הג"ק קסבר לא קדשה מדלא קרי ליה נאכלה ושוד דכיון דמוקי מו'

דאיירי דנקט קדושה דאשונה כו' דמו ולא קדשה לעתיד לבא נקיט לתנאי כו' כנ"ל

*אהדדי בפ"ב ג"ק

[דף נט.]

כמעבר בזמן הזה אם חוזקק לסבלת מקום מאי קבעית לי דגדל לאחר המוכן סטוח כו' ג"ק

[ועי' כתוס' יבמות פא. ד"ה שאינו שוגה כו' דמו סברא זו ע"ש]

שייך לעיל דף ס ע"ב

שיטה מקובצת

א] מרס ואי"ב בשעת פילוק המחנות כיון שאי אפשר לזרוק את הדם אין הבשר נאכל בתרייתא רבנן דלא יליפי בשר מדם הש"ד: ב] בעוד שהמשכן נטוי: ג] המשכן דנקט הכא לאו דוקא נקט אלא איידי דנקט לאחר שיפרקו נקט [נמי קודם שיעמידו] דלא משכתת לה שיהא המזבח מונח קודם העמדת המשכן שהרי קודם: ד] דגל ראשון ובני קהת אחרי דגל שני כדי: ה] קהת ואי בששינו ותיבת ועוד נמחק: ו] מקומן שלמים ששחטן כו' פסולין ואי כששחטו כבר משעת נסיעה והביאו עמם הבשר א"כ מיפסלא להו ביוצא: ז] ואי גרסת' פ"א ואם תמצ' לומר קודם שיעמידו הלוים את המשכן דוקא קאמר מוקמינן כו': ח] קבעית ההיא דגדל לאחר ותיבת אבל נמחק: ט] הבית וההיא פשיטא: י] איתקש נמי: יא] לדמו וא"ת הואיל ומוקי ליה בבכור שנזרק דמו א"כ היכא קאמר בבריתא בבורים יוכיחו והא בבורים דהוי כה"נ דמעשר שנזרעו קודם החורבן ולא מחוסר רק אכילה דהיינו כשהגיחו לפני המובח קודם חורבן הבית אז ודאי נאכלים שאיר לאחר חורבן הבית וכמו שאין אתה למד מעשר מבכור רק בדמי ליה דלא מיחסר רק אכילה כמו כן אין לעשות יוכיח מבכורים רק בדמי ליה דלא מיחסר רק אכילה ויל"ל דדוקא גבי היקשא דבכור ומעשר איכא למימר דלא איתקש אלא לבכור דכותיה אבל שייך שפיר לומר ביכורים יוכיחו אף מאותם שלא הגיחם קודם החורבן הבית כיון שבבנין הבית היה למד' כך נראה למהר"ם תי' מהר"פ: יב] שהרי קראי מוכיחים: יג] דאיירי בקדושה ראשונה כו' לבא הוא דנקט כתנאי כו' דבתי ערי חומה ולאו משום דדמיא ליה דיש חילוק בין קדושת בית לבתי

ערי חומה אבל ודאי קדושת בתי ערי חומה דמיא לקדושת אות ד' נמחק: יד] הערל קסבר קדשה ולקמן נמי בפרק השוחט והמעלה גבי פלוגתא דר"א ור"ל דהמעלה בזמן הזה מייתי פלוגתא דר"א ור"י המקריבין אע"פ שאין בית ולא מייתי דר"ש דסדר עולם ואי"ת ומנא ליה לקמן בפרק השוחט והמעלה דר': טו] מחייב כרת דאינו: טז] עולם דיש חילוק: יז] ליה דעיגול בטיגולין: יח] דס"ד עולה: יט] מתיבת ותימה עד תיבת ור"א דמספקא ליה מוקף בחל': כ] ר"א הוא כדפי': כא] וליתיה במילתיה בסמ': כב] וא"א לומר כן דלמאי: כג] בשעת סילוק מסעות אין מחנה שכינה: כד] שהיושבתן כשרין בדרום אבל: מהו

יב א מיי' פ"ב מהלכות בית הבחירה הל' ה:
יג ב מיי' שם פ"ח הלכה יג ופ"ב שם הלכה עח:

ולאחר שיפרקו הלוים את המשכן · אבל המזבח וקלעי החצר במקומן אבל נסע מכל וכל אין מחנה שכינה קיים לגבי קדשי קדשים בדפרי' ולחם הפנים נפסל ביולא כדאמר התם במסורת המלחן דכ"ע לא פליגי דנפסל ביולא ועוד דאי כ) נפרק מכל

תורה אור

ולאחר שיפרקו הלוים את המשכן ו) *מהו דתימא איפסיל להו ביוצא קא משמע לן *ואימא הכי נמי אמר קרא °ונסע אהל מועד *אף על פי שנסע אהל מועד הוא אמר רב ג) הונא אמר רב מזבח של שילה של אבנים היה ד) *דתניא ר"א בן יעקב אומר מה תלמוד לומר °אבנים °אבנים °אבנים °אבנים שלש פעמים אחד של שילה ואחד של נוב וגבעון ובית עולמים מתיב רב ז) אחא בר אמי *אש שירדה מן השמים בימי משה לא נסתלקה מעל מזבח הנחושת אלא בימי שלמה ואש שירדה בימי שלמה לא נסתלקה עד שבא מנשה וסילקה ואם איתא מעיקרא הוא דאיסתלק ח) ליה הוא דאמר כרבי נתן דתניא רבי נתן אומר מזבח של שילה של נחושת ט) היה חלול ומלא אבנים ר"נ בר יצחק אמר מאי לא נסתלקה לא נסתלקה י) לבטלה מאי היא רבנן אמרי שביבא הוה משדרא רב פפא אמר אושפיזא הוה נקט יא) וזימנין הבא וזימנין הבא תנן התם *וכשעלו °בני הגולה הוסיפו עליו ד' אמות מן הדרום וד' אמות מן המערב כמין גמא מאי טעמא אמר רב יוסף משום דלא יב) ספק אמר ליה אביי השתא מקדש ראשון דכתיב ביה °יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים יג) ספק מקדש שני דכתיב ביה °כל הקהל כאחד ארבע רבוא לא יד) ספק א"ל התם אש של שמים מסייעתן הכא אין אש של שמים מסייעתן כי אתא רבין אמר ר"ש בן פזי יב) משום בר קפרא שיתין הוסיפו מעיקרא סבור מזבח אדמה שהוא אטום באדמה ולבסוף סבור שתיה כאכילה ומאי מזבח אדמה *שהוא מחובר באדמה שלא יבבנו לא ע"ג כיפים ולא

מהו דתימא כו' · כלומר ולא אכילה משבעקר המזבח אתא לאסמוטינן ולא אכילת קדשי קדשים בלא קלעים אתא לאסמוטינן דלא תימא כיון שנסתלקו קלעים יש כאן פסול יולא: יג) אבנים ג"פ · אם מזבח אבנים וגו' מזבח אבנים לא תניף [וגו'] אבנים שלמות תבנה וגו': נוב וגבעון · חד תשיב להו דשביבה במה ואינן קדושים: לא נסתלקה · שבשעת המסעות כופין עליו פסכתר ומניחין אותה במקומה: אלא בימי שלמה · שנסתלקה משם למזבח אבנים שעשה שלמה: עד שבא מנשה וסילקה גרס: ואם איתא מעיקרא הוא דאיסתלק · משהוקם המשכן בשילה כובנו מזבח אבנים הוזקקה להסתלק ממזבח של נחשת: הוא דאמר · רב הולא דאמר כרבי נתן והא דלא אמרי' הוא דאמר כר"א בן יעקב משום דר' נתן הוא דסמעי' ליה בהדיא יד) מעשה היה כך אבל מדר"א בן יעקב לא שמעינן אלא דהוכשר בשל אבנים: לא נסתלקה לבטלה · שתהא בטילה ממזבח הנחושת לגמרי: שביבא הוה משדרא · כשהיו מקטירין על של אבנים היו זיקים ולהבות יולאות מאם שמיש שעל מזבח הנחשת של משה שאף הוא מונח שם: תנן התם · במסכת מדות ר' יוסי אומר בתחילה בימי שלמה לא היה *אלא כ"מ (פ) כותל ושולה יסוד וסובב ומקום קרנות ומקום הילוך עד שהיה מקום המערכה כ' על כ' וכשעלו בני הגולה הוסיפו עליו כו' ממלא יסודו ל"ב על ל"ב ומקום מערכתו כ"ד על כ"ד: גמא · גימל יוונית עשויה כמין כף פשוטה שלנו מו) כדפרישית דרוס ומערב: הכא · במקדש שני אין אם של שמש מסייעתן כדילפינן בפ"ק דיומא (דף כא:) וארלה בו ואכבד מחוסר ה' אלו ה' דברים שחסר מקדש שני ואם אחד מהן ואמרינן התם מיהו הוה סיועי לא מסייעא: מז) שיתין הוסיפו · קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרום ולמערב יז) שאם היו מנסכין נסכים כדאמרינן יח) (התם) במתני' דלקמן (דף פג:) ובימי שלמה היה כמין בור כרוי אצל המזבח באותה זוית לירד הנסכים בתוכו ויורדין מן המזבח יט) ולרצפה ושתתין אם *הנסקלטו אותו הבור לתוך המזבח ונעשו נקבים כנגדן בראש המזבח לירד הנסכים אם: אמטוס בלא דמה · אלא יהא חלול: שתיה כאכילה · מה אכילה מתעכלת במזבח אף שתיה תבלע במזבח: אמר

[לקמן קטז:]
שם
[שם מנחות לה:]
[ע"לתניא נמי הכי וכ"ל בילקוט פרשת יתרו רמז ש"ו]
שבר עולם פרק עו
ל"ל אלא כ"מ על כ"מ וכותל ושולה כו' ל"ק
מדות לה: [פ"ג מ"ח]
[לעיל נח.]
ל"ל וסם הוסיפו הכמין עד שיהיה אותו הבור קלוט לתוך המזבח ופתחו הנקבים כנגדו כו'
ל"ל ותנן בסם' מדות למעלה בריצפה באותו הקרן מקום היה כו' ל"ק
אמה מערבה בחלקו כו' ל"ק
ל"ל כמאן

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה תנן התם וכו' אלא היה אלא כ"מ וכותל אמה יסוד כ"ל ותיבת ושולה נמחק:

שיטה מקובצת
א) מהו דתימא כו' פ"ה שפרקו המשכן הקרשים והיריעות והמזבח קיים זהו לפי שיטתו דלעיל דאינו נפסל אפילו כי הסיר הקלעים וקשה דהיכי קאמר אע"פ שנסע אהל מועד הוא ולא נפסל ביוצא [הא]

אין לך יוצא גדול מזה כיון דמחוסר קלעים הוא אלא יש לפרש לאחר שפרקו הקרשים אבל הקלעים עומדים במקומן וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דלא מיפסל משום יוצא הואיל והקלעים קיימין וי"ל כיון דאין הקלעים אלא מחצת המשכן שבתוכן א"כ משנסתלק קדושת המשכן בטלה קדושת קלעים ושייך משום יוצא קמ"ל אף על פי שנסע א"מ הוא הקלעים כיון שלא נסתלקו והוא דשתי הלחם מיירי שנסתלקו הקלעים דמיפסלי משום יוצא · חוס' מהר"פ: כ) רב חסדא אמר רב ותיבת הונא נמחק: ג) היה' תניא ר"א אות ד' נמחק ס"א תניא בר אמי תיבת אחא נמחק: ה) דאסתלק לה: ו) היה חלול וכמו כן במדבר נמי היו סמלאין אותו בחנייתן והאש של שמים היה מונח על השפה וכשהיו נושאין אותו היו כופין עליו פסכתר כדי שלא ישרוף את הבגדים שהיו משימין על האש כשמבאיאן המובח ממקום למקום · הו"א: ז) לבטלה היכי הוי רבנן ותיבות מאי היא נמחק: ח) הוה נקט זימנין הכא: ט) דלא אפיק: י) הים אפיק מקרש: יא) לא אפיק א"ל: יב) תיבות משום בר קפרא נמחק: יג) תיבת אבנים נמחק: יד) בהדיא דאמר מעשה: טו) שלנו כדמפרש דרום: טז) מה"ד משום שיתין: יז) תיבת התם נמחק: יח) המובח לרצפה ושתתין שם ובני הגולה הוסיפו בבנין עד שהיה אותו הבור קולט לתוך המובח ופתחו נקבים כנגדו: כ) דאי נסע ותיבת נפרק ל"ש: כא) מתיבת ואי עד תיבת וכ"ת חד מוקף בה"ל: כב) דפליגי בלחם תיבת דמעיקרא נמחק: כג) דא"כי נ"א דע"כ אותן ד' אמות שהוסיפו בדרום היה בחלקו של מורף דאי בחלקו של יהודה לא הוכשר למובח ולעיל אמרי' שלא היה לו יסוד בבית הראשון מן הדרום לפי שלא היה בחלקו של מורף לכך נראה דגרסי' מן הצפון כו' אלא לכך נראה כגירסת רש"י דרום ומערב והגיע עד חלקו של יהודה שבבית ראשון היה לו יסוד לרוח דרומית אבל במזרח לא היה לו יסוד לפי שהיה בחלקו של יהודה וכן מוכח לעיל הלשון דקאמר המזבח אוכל בחלקו של יהודה אמה ולא קאמר אמה מכאן ואמה מכאן ומשמע דוקא לצד אחד דהיינו לצד מזרח אבל בקרן דרומית היה בחלקו של מורף וס"מ בקרן דרומית מזרחית לא היה בו יסוד לפי שלא היה ראוי אותו קרן למתן דמים משום דבעינן בדם שיהא מספקף מכאן ומכאן על היסוד משני צדדין של הקרן והכא לא היה יסוד באותו קרן של צד מזרח לפי שהיה אוכל בחלקו של יהודה ולא היה יסוד בדרומי כי אם אמה אחת בקרן דרומית מערבית תוס' מהר"פ: כד) הבור קולט בתוך המובח: כה) לולב וערבה לולב:

אמר רב יוסף לאו היינו דתניא כו' • רב יוסף חלה ונעקר למודו ופעמים שאמר דבר ומזכר שאנה היפך וחזר בו (נדרים דף .מא.) והכא הכי אמר היכי ז] אמריגן לעיל משום אם של שמים מסייעתן לא הוצרכו ליומר : לאו היינו דתניא • אלא כנסת הגדולה הגיעו לסוף מדותיו להם נגלה ח] מקום תורה אור המקודש למזבח מה שלא נגלה לשלמה : וכתיב הכל בכתב • שכל מקומות הקדושות ומדותיהן נכתבו לדוד אלמא במקדש ראשון נמי האי כמ ד"ה דלא עשאוהו גדול לא משום דלא נגלה לשלמה המקום במדותיו : אמר רב יוסף קרא ט] אשכח ודרש • שנאמר לדוד שיש אמה במקום המזבח ושלמה לא הבין לדרשו והם דרשוהו והוסיפו עליו לפי הצורך להם ולשיש אמה לא הוצרכו י] דאמריגן לקמן מדת ארכו ורחבו וקומתו אין מעכבין : מה בית פ' אמה • דכתיב (מלכים ז ו) שיש אמה ארכו אף מזבח עד שיש אמה יא] ראוי לו ומקודש המקום אם ילנו : בשלמא בית • ידעו אנשי כנסת הגדולה מה קדוש לעזרה ומה קדוש להיכל : שניכרים לורתו • יסודות החומות : מנא ידעי • מקומו היכא : שנשא נביאים • חני זכריה ומלאכי : אחד העיד להם על המזבח • יב] שיש לו מקום להוסיף עד שיש אמה : על מקום המזבח • היכן היה : שמקריבין אף פ"פ שאין בית • דקדושת הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא : שהכתב אשוריים • שמתחילה ניתנה להם בכתב עברי יג] כתב ליבונאה כדאמר בסנהדרין (דף כא:) : וריבוע • אם לין המזבח מרובע : יד] שכל מקום שנאמר המזבח לעכב • דהמזבח משמע כשהוא כן הוא דמיקרי מזבח ואי לא לא ובקרן כתיב (ויקרא ד) קרנות המזבח וביסוד כתיב (שם) אל יסוד המזבח ובכבש כתיב אל פני המזבח (שם ו) והוא הכבש שהוא פניו של מזבח שעולים לו דרך שם כי היכי דמשיב לד מזרחית פני אהל מועד מחמת שהפתח שם ובריבוע כתיב (שמות כז) רבוע יהיה המזבח : אלא מעתה ליור לרבי כו' • דכתיב בהו המזבח הכי נמי דמעכבי לרבי אם לא עשה ליורים של פרזים ולילים וקלעים סביב למזבח כמו

[לקמן קז: מגילה י. שבועות קז: עדיות פ"ה משנה ו]

[לקמן קח: קכ.]

[תוספתא שם פרק ג ע"ס]

[תענית כ: עי' תוספות ערכין ה. ד"ה והא]

[עי' מזז]

סידון וכיירו*: זה כיור • ליורים סביב למעלה מאמצעו : אותו היום • שנסך כהן לדוקי מי החג על רגליו ורגמוהו כל העם כדאמריגן בסוכה (דף מח:) : בול של מלח • מלא לוגרוף של מלח שמעתי : לא עבשר טו] לעבודה • המזבח כל זמן שהקרן פגום כדמסיים וחזיל שכל מזבח שאין לו כו' איזהו כרכוב ומדרבי יוסי ברבי יהודה נשמע לרבי דכיור מעכב : אף הסובב • טז] וקס"ד אכרכוב דקרא קאי כרכוב לשון היקף חריץ עגולה כדאמריגן בהכל שוחטין (חולין דף כה:) כל שעתיד לגרר לכרכב : בין קרן לקרן • אמה בהכגע בין יז] קרנות היתה עמוקה וכולנות גובה מעט היה סביב לה בשפת המזבח : מקום הילוך רגלי הכהנים אמה • השתא משמע יח] והיא היתה אמה של מקום הילוך : אטו כהנים בין קרן לקרן הוו אזלי • והלא כשיגיעו לקרן הקרן מעכבן יט] מהיקף : אלא ס"ק בין קרן לקרן ומקום הילוך רגלי הכהנים • כ] כמין חריץ עמוק ממקום המערכה *משפת המזבח סביב ומקיף את מקום המערכה ורחבו של חריץ שני אמות אמה של בין הקרנות ואמה של מקום הילוך : וכתיב • גבי מכבר מעשה רשת נחשת שנתנהו תחת כרכובו מלמטה עד חציו כא] הקיפהו למזבח מאמצעו ולמעלה לבוש כמין היקף של כברה והוא עשוי נקבים נקבים ככברה כב] ורשת של דגים ומגיע למעלה עד מתחת לכרכוב אלמא בקיר כג] מזבח סביב הוה דאי בראש המזבח היכי קרי למכבר הנתון סביב הקיר תחת כרכובו : תרי הוו • שני סובבין היו לו למזבח שעשה משה : חד לגוי וחד לכהנים דלא נשתרקו • סביב הקיר משעלה שם אמות גובה לרבי יוסי דאמר לעיל (דף נא:) י' אמות גובהו היה היקף כד] *הבליטה קטנה חוגרתו סביב לגוי וזהו רבי יוסי בר' יהודה לעיל ומתחת לאותו סובב נתנו המכבר ורחבו מגיע למטה עד חצי המזבח והוא היה סימן להבדיל בין הדמים העליונים לדמים התחתונים *כדאמריגן באיזהו מקומן (נעיל דף נג.) מהאי קרא התורה נתנה מחילה כו' : וחד לכהנים דלא נשתרקו • למעלה בראש המזבח העמיקו *סובב כמין חריץ עמוק דבר משעמו להיות להם שפתו היקף מעקה קטן סביב שלא יחליקו : דלמא מקום מערכה קאמר • דהוי אמה כה] שבין הקרנות ומקום הילוך ממעטין בו אמתים לכל לד פש ליה אמה על אמה :

בני

ולא על גבי מחילות • בור של שיתין לא היה חשוב מחילה כיון דהוא טרך מזבח : אף מזבח שיש אמה • והא דאמר (בסוף) [בריש] כיסוי הדם (חולין דף פג:) קמוסיף כו] אבניין הייטו כשהיה המזבח עד שיש כז] א"ל מגובה פריך התם לי נמי פריך קמוסיף שלא יהא רבוע שעל כל מליקת עוף אין יכולה לתת עפר בכל סביביו כדי לרבעו כמשפטו : אחד שהעיד להם על המזבח • תימה כח] קרא כתיב ביחזקאל (מג) *והאריאל שתים עשרה אמות אלמא מקום המערכה כ"ד על כ"ד ומהאי קרא דרשינן במתני' דמדות כט] (פ"ג מ"ח) וי"ל דאי לאו עדות הייטו מפרשי' עוש מקום קרנות שלא לשמות ממזבח שלמה כ] : ואחד שמקריבין אע"פ שאין בית • דקדושת בית קידשה לשעתה ולעתיד ולא דמי לקדושת הארץ דקי"ל דבטלה כדמוכח בפ"ק דחולין (ז:) גבי בית שאן שיש חילוק ביניהם כלפרישים לעיל (סא. ד"ה מאי) : מדת ארכו ומדת רחבו אין מעכבין • והא דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ומיירי אף גבי מזבח כדאיתא פרק כיסוי הדם (חולין פג:) דמה בית שיש אף מזבח שיש הייטו שיהא קדוש עד שיש אם ירצו להרחיבו ולא שיהא תובה לעשות כן : בגמה

ועל מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית ת"ר *כ"קרן וכבש ויסוד וריבוע מעכבין מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין מנה"מ אמר רב הונא אמר קרא המזבח כל מקום שנאמר המזבח לעכב אלא מעתה כיור לרבי וסובב לרבי יוסי ברבי יהודה הכי נמי דמעכב דכתי' ונתתה אותה תחת כרכוב המזבח מלמטה ותניא איזהו כרכוב רבי אומר זה כיור רבי יוסי ברבי יהודה אומר זה הסובב אין *דתניא אותו היום נפגמה קרן מזבח והביאו בול של מלח וסתמהו כ] ולא מפני שכשר לעבודה אלא שלא יראה מזבח פגום כשכל מזבח שאין לו קרן וכבש ויסוד וריבוע פסול רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף הסובב ת"ר איזהו כרכוב בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים אמה אטו הכהנים בין קרן לקרן הוו אזלי אלא אימא ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה והכתיב תחת כרכובו מלמטה עד חציו אמר רב נחמן בר יצחק תרי הוו חד לגוי וחד לכהנים דלא נשתרקו מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין א"ר מני ובלבד שלא יפחתנו ממזבח שעשה משה וכמה אמר רב יוסף אמה ו] מחבו עליה חמש אמות ארך וחמש אמות רוחב רבוע יהיה המזבח אמר ליה אביי דלמא מקום מערכה קאמר מר א"ל *מר דגברא רבה הוא ידע מאי קאמינא קרי עלייהו בני

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ב מהל' בית הבחירה הל' ה:

ט"ק

טו ב ג מיי' שם הל' יז:

טז ד מיי' שם הלכה ז:

יז ה ו מיי' שם הל' יח:

שיטה מקובצת

ל] א ש כ ח ו ודרוש ויאמר: כ] (מזבח לעולה לישראל): ג] שר הגדול: ד] מקום ר' שמואל אות ו' נמחק: ה] ותתמוהו לא מפני אות ו' נמחק: ו] אמה אחיכו עליה: ז] היכי אמרי לעיל משום דאש של שמים: ח] גנלה המקום: ט] קרא אשכחו ודרוש: י] ואמריגן לקמן: יא] אמה יש לו מקום ראוי ומקודש אם ירצו הם"ד: יב] המזבח שמקומו מקודש עד ששים אמה הם"ד: יג] עברי שהוא כתב: יד] מה"ד כל מקום: טו] ש כ ש ר המזבח לעבודה כלי: עז] כרכוב קס"ד אכרכוב דקרא קאי וכרכוב לשון: יח] בין הקרנות היתה עמוקה הרוצה ובליטת גובה: יט] משמע דהוא היתה אמה: יט] מ ע כ ב ן מלהקיף המזבח הם"ד ומה"ד אלא: כ] הכהנים אמה היה יותר כמין חריץ ממקום המערכה עד שפת המזבח סביב: כא] חציו והקיפוהו למזבח: כב] ככברה כרשת של: כג] המזבח סביב היה כרכוב דאי: כד] היקף בליטה קטנה חוגרתו סביב לגוי וזהו: כה] אמה על אמה שבין הקרנות למקום הילוך: כו] אבנין ומאי קפידא יש אם הוסיף והלא מוסיפין עד כ' אמה: כז] ששים וקא מוסיף עליו כל שעה בכמוי א"נ: כח] תימה הא קרא כתיב כו' עשרה אמה על י"ב אמה [אא"ה לשון הכתוב עשרה אורך בשתים עשרה רוחב עכ"ה]: כט] דמדות רוחב המזבח ל"ב על ל"ב ואם כן מה היו צריכים לעדות הנביא וי"ל: ל] שלמה שהיה מקום המערכה שלו כ' על כ':

בליטה קטנה וחוגרתו כו' מלמטה עד תציו ל"ק

כדדרשינן ל"ק

סביב ל"ק